

Politične stvari.

Daljni razvoj Janskijeve dogodbe.

S potovanjem ministerskega predsednika Tisze v Išel na cesarjev dvor storila je, kakor vse kaže, ogerska vlada prvi korak, da bi se nekako poravnala z njene strani hudo zavožena Janskijeva dogodba. Časniki poročajo, da je bil Tisza 2—3 ure v avdijenci pri cesarju in gotovo je, da je bil razgovor ta tako resen, kakor je vsa dogodba Janskijeva sila resna za našo državo.

Ako se Tisza zopet po oni dogodbi poda na cesarjev dvor, tedaj je naravno, da časniki — izrekoma glasila ogerske vlade — ne morejo molčé prezirati te dogodbe. Res so ogerski časniki v prirojeni svoji „skromnosti“ trdili, da bode Tisza pridobil pri cesarju „zadostenje“ za razžaljeno narodno čutje ogersko. — Se ve, da so se vsi drugi časniki kar strmé čudili taki novi chovinistični teoriji, in so se prašali, kdo je bil v resnici žaljen v Janskijevi dogodbi, jeli vojna ali ogerski chovinisti?

Zato pa tudi ogerski časniki po minuli avdijenci tudi začeli piskati iz vse drugih piščali.

Telegram z Išla ogerskim listom pravi: „da je Tisza položaj pojasnil. Sklepom državnega zbora se ne bo prejudiciralo. Zaupanje v redno stanje se je zopet vrnilo in dosedanja mogočnost izvan parlamentarne premembe vlade je zginila.“

To lastno poluradno poročilo ogerske vlade bolj pojasni pravi naš političen položaj kot vsi uvodni članki in prebračanje besedi, kakoršno je v navadi pri peštanskih časnikih.

Vsem politikom bilo je od prvega trenutka jasno, da Najvišji poveljnik in osebni zastopnik vojne ne bode in tudi ne more trpeti takih dogodeb, kakoršne smo videli naši vojni nasproti goditi se koncem meseca maja in še dalje v Budapeštu. — Dalje bilo je vsakemu jasno, da je postopanje Tiszovo prav za prav ostrupilo in nevarno storilo to vprašanje. — Oseba Tiszova in njegova vlada bila je tedaj, zoper katero se je moralo z ojstrostjo obračati delovanje onih visokih krogov, kateri z vso zavestjo vedó ceniti vrednost in moč dobro zgojene vojne, v kateri bi smel vsak prostak, nižji ali višji častnik politikovati na svojo roko.

Da je Tisza, prekoračivši meje svojega delokroga, ne samo segel v nedotakljivo področje cesarjevo, temveč se celó v državnem zboru v oestro nasprotje stavil z vojaškim duhom in čutenjem, to ga je storilo za vselej nemogočega za vladino krmilo. Zato tudi ni več vprašanja, jeli gre ali ostane, temveč edino to je vprašanje, kedaj pojde.

Edelsheim na svojem imenitnem mestu ni storil svoje vojaške dolžnosti, zato je dobil general grof Pejačević nalog, popraviti storjene napake. Pri tem poslu pride naravno v nasprotje s Tiszovo vlado in tudi za tak slučaj se je skrbelo, in kakor sedaj beremo, namenjena je bila izvan parlamentarna vladina prememba; to se pravi še pred shodom ogerskega državnega zbora imenoval bi bil cesar druge ministre ali pa po izgledu Tiszovem pri Hrvatih, vladinega komisarja, kateremu bi bil nalog, prekošata ogerska drevesa nekoliko oklestiti, in tudi drugim, nemadgarskim narodom ogerskega kraljestva izreči oprostilno besedo, da je tam prost tudi hrvatski, slovaški, srbski, nemški in romunski narod — tako prost in veljaven kot madgarski. — Te rešilne besede je treba na Ogerskem, potem smo še le skupina prostih in zadovoljnih narodov,

potem bo konec oholosti, kakoršna se je prikazala pri Janskijevi dogodbi in celokupnost drage nam domovine ne bo več v nevarnosti.

Naši dopisi.

Z Ricmanov v Istri naznanja tržaška „Edinost“ smrt tamošnjega gosp. župnika in gorečega slovenskega rodoljuba Ivana Šveta: Nemila kolera je slovenskemu narodu vsekala globoko rano, vzela mu je preblazega moža, katerega srce je bilo polno ljubezni do naroda in človeštva. Ivan Svet, župnik v Ricmanjih, ki je obiskoval, tolažil v svoji župniji za kolero zbolele ter jim delil zakramente za umirajoče, našel je v plemenitem svojem poklicu kolero, zbolel zadnji petek in v ponedeljek dopoldne vzdahol preblago svojo dušo. 34 let je neumorno delal v Istri v Gospodovem vinogradu, povsod čislán in ljubljen, ker ni spolnoval le zvesto dolžnosti svojega stanu, temuč bil je tudi povsod pravi dobrotnik, pravi duhovni pastir vernim svojim ovčicam, ki zdaj za njim britko žalujejo. Nesmrtno so njegove zasluge za domovino in človeštvo. — Večni mir vrlemu rodoljubu in zvestemu Gospodovemu pastirju!

Dobrova 5. avgusta. (Sklep šolskega leta. Javna zahvala.) V tukajšnji šolski občini bilo je v pretečenem šolskem letu za vsakdanjo šolo 241 zadosta starih otrok. Od teh bilo je pa za šolo godnih in domačo dvorazrednico obiskajočih vsega skupaj 224 dečkov in deklic. Godnih ponavljavcev in ponavljavk bilo je skupaj 41; vsi ti so tudi šolski poduk doma obiskovali. Tukajšnja ljudska dvorazrednica imela je toraj v preteklem šolskem letu vsega skupaj 265 obiskovalcev.

Poleg predpisanih predmetov podučevali so se tudi sposobni dečki v kmetijstvu teoretično in praktično, osobito v sadjereji, pogozdovanji in vrboreji, deklice pa v ženskih ročnih delih. V obeh slučajih dosegel se je prav dovoljen uspeh, kateri gotovo brez blagodejnega sadu ostal ne bode.

Med pretečenim šolskim letom pridobila si je tukajšnja šola več blagomilih dobrotnikov in podpornikov, katerim še enkrat tu presrečno zahvalo javno izrečem.

Šolsko leto bili smo tukaj dne 29. p. m. po možnosti slovesno dokončali. Ta dan bila je zjutraj ob 7. uri šolska sveta maša s „zahvaljno pesmijo“, katere se je bila šolska mladina v polnem številu udeležila. Po sv. maši zbere se mladina vsakega razreda v svoji šolski sobi, kateri bili ste z lipovjem primerno olepšani. Točno ob 8. uri pričela se je preskušnja v prvem razredu; tu je trajala 1 uro; nadaljevala se je potem skoz 2½ ure v drugem razredu, kjer je tudi dovršila.

V vsakem razredu posebej bili so otroci prec po končani preskušnji tudi obdarovani. Prednostni in pohvaljeni učenci in učenke dobili so za darila „Molitvenike“. „Prizore iz otroškega življenja“, druge primerne knjižice in podobice; tudi oni učenci in učenke, kateri so zadostno napredovali, dobili so vsak po eno podobico v spomin na preteklo šolsko leto. Le oni malomarni in leni, katerih napredek je bil nezadosten, šli so popolno v smislu pregovora: „kakoršno delo, tako plačilo“ — prazni „proč“.

Da so se pa pridni otročiči tukajšnje šole mogli tako primerno in bogato obdarovati, zahvaliti se je sledečim blagomilim prijateljem in dobrotnikom tukajšnje šole:

1) Domačemu krajnemu šolskemu svetu, kateri je iz šolske blagajnice bil primerno svoto za nakup „Molitvenikov“ proste volje dovolil;

2. našima v. č. gospodoma duhovnikoma, župniku Jerneju Babniku in Josipu Lazniku, katehetu, katera

darovala sta vse podobice in pa 23 knjižic iz svojih bukvarnic, katere so se med otroke kot darila bile razdelile. Vrli gospod katehet dal bil je tudi 2 gold. za nakup premij;

3. gospodu dr. Josipu Poklukarju, kateri dal bil je sam za šolska darila dvoje bolj obširnih, v usnje krasno vezanih mašnih knjig in pa 16 drugih primernih knjižic raznega zapopadka. Ta vrli in blagomili prijatelj šolske mladine je po vrhu tega tudi še v vsakem razredu po dokončani preskušnji najpridnejše otroke z gotovim denarjem bogato obdaroval; tako dobil je od njega v II. razredu med drugimi najpridnejši „deček-sadjerejec“ celi goldinar v srebru za dar in nagrado točnim odgovorom svojim;

4. spoštovanemu gosp. Josipu Zorcu, posestniku in udu tukajšnjega krajnega šolskega sveta, kateri daroval bil je za nakupovanje šolskih premij 2 gold., a po vrhu tega pa še najpridnejšemu učencu in najmarljivejši učenki v II. razredu vsakemu po 1 srebrni goldinar podaril;

5. neimenovanemu, kateri dal bil je za šolske premije tudi 2 gold. v gotovini.

Vsa darila: knjige, podobice in denar v gotovini, s katerimi bili so „prednostni“, „pohvaljeni“ in drugi pridni otročiči tukajšnje šole letos po preskušnji obdarovani, vredna bila so dosta nad 20 gold. a. v.

Vsem tem gospodom, kateri bili so kot mili prijatelji in pravi dobrotniki šolski mladini tudi ves čas pri preskušnji navzoči, izrekam takaj v svojem in vseh obdarovancev imenu najiskrenejšo zahvalo ter jim iz dna srca javno zakličem: Bog mili Vam milijonkrat plačaj! M. Rant.

Iz Ljubljane. — Močvirskega odbora predsedništvo razposlalo je ravnokar c. kr. deželni vladi in poljedelskemu ministerstvu, deželnemu odboru kranjskemu, mestnemu odboru ljubljanskemu in c. kr. kmetijski družbi vabilo za izvolitev izvedencev za enketo, katera se ima vršiti dne 16. septembra t. l.

Z vabilom razposlalo se je tudi 13 vprašanj, na katere bo izvedencem odgovarjati gledé rabljivosti predloženih dveh načrtov za osuševanje močvirja.

Znano je, kako težko pričakujejo močvirci, da bi prišli uže enkrat na „suho“. Zanimiva se pa za osušenje tudi Ljubljana in dežela, ker je za eba velike važnosti zboljšanje lepega močvirskega ozemlja.

Želimo toraj, da bi bil izid enquete dovoljen in da bi vsaj prihodnje leto pričeto bilo dejansko delo osuševanja.

Država je pripravljena za osuševanje privoliti primerne podpore iz tako imenovanega melioracijskega zaklada, ker je pa ta odločen samo za 10 let, zato imamo z vsakim letom zgubo časa in podpore, za kolikor se dejansko osuševanje odloži.

— **Vodstvo družbe ss. Cirila in Metoda v Ljubljani** je imelo dne 5. avgusta t. l. ob 3. uri popoldne svojo 2. sejo. Navzočni so bili vsi odborniki razven enega v toplicah bivajočega.

Vsled sklepa odborovega v 1. seji izvršili so dotični gospodje svoj nalog. Gospod Iv. Hribar prečita oklic do slovenskega občinstva, gosp. Svetec navod in pouk za ustanovljanje podružnic. Gosp. Vrhovnik je po tajništvu uže izročil popularen spis o družbi ss. Cirila in Metoda. Vse to se bo po primerni poti v več tisoč izvodih spravilo med naše ljudstvo.

Tajnik prečita zadnji zapisnik in tekoče poslovanje. Dr. Vošnjak poroča o doposlanih novcih (glej „Narod“ št. 177. „Slovenec“ 6. avgusta).

Odbor sklone ustanoviti „otroško zabavišče“ v važnem mestu na Slovenskem Štajarskem ter privoli za to potrebno svoto.

Neki odbornik se pooblasti, da par nabiralnic preskrbi za en kraj na Štajarskem, ki se je za to oglasil.

Odbor sklone, podružnicam poslati oklic, naj z veselici ali predavanji skušajo množiti prihodke, ker brez izdatnih dohodkov bi družba ne dosegla svojega namena.

Vsem podružnicam razposlala se bo tiskovina, na kateri vodstvu naznanijo svoje oficijalno imé (kakor so si ga v pravilih izvolile), stalno načelnštvo, število udov itd. S tem se jim bo ob enem olajšalo uradovanje in se bo omogočila točna registratura vseh podružnic. Nekaj podružnic dozda niti ni redno prijavljenih glavnemu vodstvu.

Kakor hitro dospejo odgovori vsled zadnjega odborovega sklepa poprašanih podružnic, skliče se prihodnja seja vsekako uže koncem tega meseca. Takrat se bo definitivno sklenilo o njih zadevah, osobito o predlogu tržaške podružne, ki je ravnokar došel in je zelo razveseliven.

Ustanovitev dveh podružnic, v Podgradu v Istri, ki se je konstituvala 2. avgusta, in v Šempasu na Goriškem, ki se ustanovi 8. avgusta, vodstvo radostno vzame na znanje, želeč, da jih rodoljubi i podrugod hitro snujejo, kjer se le vsaj 20 letnih članov zglesi.

Še enkrat opozarjamo, da naj podružnice dopisujejo pod naslovom: „Vodstvo družbe sv. Cirila in Metoda v Ljubljani.“

Odbor uljudno prosi vse slovenske časopise, naj bi blagovoljno sprejemali poročila o tej vseslovenski družbi, kar iz naših dnevnikov, da se prihranijo stroški in preobilna pisarija na vse strani.

— **Tamburaški zbor Zagrebskega vseučilišnega društva „Hrvatska Lira“** napravi 11. t. m. v ljubljanski čitalnici zvečer ob 8. uri ob vstopnini 30 kr. koncert s sledečim sporedom: 1. Jenko: „Naprej!“ — 2. Zajc-Farkaš: Potpouri iz opere „Zrinjski“. — 3. Klaić: „Svračanje“. — 4. Koščica: „Vienac slovenskih narodnih pesmi“. — 5. Majer: „Hrvatski napjevi“. — 6. „Šumi Marica“, bolgarska koračnica. — 7. a) Vilhar: „Ružici“ (tamburaški sekstet); b) Zajc: „Domovini i ljubi“ (brač-solo, svira gosp. V. Koščica, spremlja ga zbor). — 8. Farkaš: „Potpouri hrvatskih pesmi“. — 9. Katkić: „Tamburaška koračnica“. — Ravnatelj zbora je g. Vladoj Koščica. — 12. t. m. potujejo tamburaši v Kranj, 13. na Bled, kjer bodo tudi dali koncert. Prav ta zbor napravil je svoj koncert 2. t. m. v Zagrebu. Koliko sočutja da ima to društvo v Zagrebu, je najbolji dokaz to, da se je ondi sešlo na koncert več nego 800 ljudi. Pred svojim odhodom v Ljubljano napravili so predsinočnjem še en koncert v Zagrebu.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Z Dunaja. — Ministri začeli so se zopet nazaj na Dunaj pomikati. K ministroma Baquehemu in Gauču, katera sta Dunaj tako le za malo dni zapustila, povrnil se je v četrtek večer minister baron Pražak in večeraj se je stalno vrnil tudi grof Taaffe. Sekcijski načelnik trgovinskega ministerstva imenovan je sedaj tudi za pravega sekcijskega načelnika v tem ministerstvu.

Najvažnejše dogodbe tega tedna pa so se vršile v bližini našega in nemškega dvora v kopeli Gasteinski. Tukaj biva uže krog 14 dni nemški cesar; prejšnjo soboto dospela je tje naša cesarica, to nedeljo na večer pa se je pripeljal tje naš cesar z ministrom vnanjih zadev grofom Kalnoky-jem, ko je uže nekaj dni poprej tje prišel nemški kancelar knez Bismark.

O potovanji našega cesarja v Gastein se brzojavlja, da je iz Išla tje odrinil v nedeljo dopoldne ob pol 11.